

Bostadsutskottets betänkande

1983/84:26

om anslag till länsstyrelserna m. m. (prop. 1983/84:100 delvis)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas vad i budgetpropositionen föreslagits om anslag till länsstyrelserna samt 29 motioner. I 19 av motionerna yrkas avslag på regeringens förslag om avveckling av den regionala hemkonsulentorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1985.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om avveckling. I en reservation (c, fp, vpk) yrkas bifall till motionerna och avslag på regeringens förslag.

I betänkandet behandlas även frågor om samordnad statlig länsförvaltning samt om skatteförvaltningens organisation. Med anledning av motioner i sammanhanget betonar utskottet vikten av att samordningen inom den regionala statliga förvaltningen fördjupas och att sektoriseringen minskar.

Utskottet behandlar och avstyrker motioner om vissa resurstillskott samt om besparingar på naturvårdsenheterna.

Inte heller kan utskottet acceptera vad i en motion (m) föreslagits om att vissa av regeringen förordade förstärkningar bl. a. till mervärdeskatteenheterna inte skulle förverkligas. En motion (c) om avveckling av statsbidrag till kostnader för medborgarvittnen avstyrks också.

Reservationer har avgivits till förmån för motionerna.

Regeringens förslag om anslag till länsstyrelserna för budgetåret 1984/85 tillstyrks av utskottet.

1 Propositionen

Regeringen har i proposition 1983/84:100 bilaga 15 (civildepartementet) (s. 25–28 och 44–82)

dels föreslagit riksdagen att för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisa till Länsstyrelserna m.m. ett förslagsanslag av 1 865 037 000 kr.,

dels såvitt nu är i fråga berett riksdagen tillfälle att ta del av vad i regeringsprotokollet anförts i fråga om

1. ADB-beredningsgruppens och
2. länsdomstolskommitténs betänkanden.

2 Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna 1983/84:

345 av Stig Josefson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen

begär en parlamentariskt sammansatt utredning om möjligheterna att omorganisera de lokala skattemyndigheterna till "lokala samhällsmyndigheter" med den inriktning som angivits i motionen (motionen överlämnad med eget yttrande från skatteutskottet),

375 av Kjell Mattsson (c) vari – med hänvisning till motion 1983/84:374 – hemställs att riksdagen beslutar att statsbidraget till kostnader för medborgarvittnen upphör,

430 av Paul Lestander (vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar att, under bil. 15, Civildepartementet, B 1, avseende länsstyrelsen i Norrbottens län, anslå ett i förhållande till regeringens förslag med 300 000 kr. förhöjt belopp,

570 av Gunnar Björk i Gävle och Gunnar Jonäng (båda c) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till regeringen yrkar avslag på indragningen av hemkonsulenttjänsten i Gävleborgs län,

572 av Martin Olsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100, bil. 15, B 1, Länsstyrelserna m. m. om avveckling av hemkonsulentorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1985,

716 av Ulla Ekelund och Einar Larsson (båda c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100 bil. 15, B 1, Länsstyrelserna m. m. om avveckling av hemkonsulentorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1985,

901 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari – med hänvisning till motion 1983/84:900 – hemställs att riksdagen till Länsstyrelserna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 1 869 037 000 kr.,

914 av Mona Saint Cyr (m) vari hemställs att riksdagen avslår förslaget i proposition 1983/84:100 bil. 15 i vad gäller avskaffandet av hemkonsulentverksamheten,

1053 av Sivert Carlsson och Agne Hansson (båda c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om avveckling av länsstyrelsernas hemkonsulentorganisation fr. o. m. den 1 januari 1985,

1064 av Rosa Östh och Sture Korpås (båda c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100 om avveckling av hemkonsulentorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1985,

1340 av Gunhild Bolander (c) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att statens insatser inom konsumentpolitiken kvarstår och att den regionala organisationen inte förändras,

1341 av Karl Boo (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100, bil. 15, B 1, Länsstyrelserna m. m., om avveckling av hemkonsulentorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1985,

1348 av Per-Richard Molén och Håkan Stjernlöf (båda m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av ökat samarbete på samhällsplaneringsområdet mellan Västernorrlands och Gävleborgs län,

1968 av Lilly Bergander (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avvecklingen av hemkonsulentorganisationen vid länsstyrelserna,

1969 av Lilly Bergander m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anholder om en utredning som skyndsamt kartlägger behovet av särskilda resurser och andra åtgärder inom rekryteringsområdet för skatteförvaltningen,

1970 av Gunnar Björk i Gävle och Gunnel Jonäng (båda c) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en så rättvis fördelning som möjligt till länsstyrelserna med utgångspunkt i befolkningstalen,

1980 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar att under B 1. Länsstyrelserna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 845 037 000 kr., ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 20 milj. kr.,

1986 av Stina Gustavsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100 bil. 15 Länsstyrelserna m. m. om avveckling av hemkonsulentverksamheten,

1987 av Ingrid Hemmingsson och Ann-Cathrine Haglund (båda m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bibehållande av hemkonsulentverksamheten,

1990 av Kersti Johansson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om avveckling av hemkonsulentorganisationen,

2000 av Elvy Nilsson (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avvecklingen av hemkonsulentorganisationen vid länsstyrelserna,

2011 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att hemkonsulentorganisationen skall behållas i sin nuvarande omfattning,

2. att riksdagen med ändring i regeringens proposition 1983/84:100, bil. 15, Civildepartementet, B 1. Länsstyrelserna m. m. upptar ett i förhållande till regeringens förslag med 2 500 000 kr. förhöjt anslag,

2404 av Gunilla André m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84, bil. 15, B 1. Länsstyrelserna m. m. om avveckling av hemkonsulentorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1985,

2408 av Claes Elmstedt (c) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den i budgetpropositionen aviserade prövningen av den regionala skatteförvaltningens organisatoriska anknytning till länsstyrelsen,

2410 av Siri Häggmark och Gullan Lindblad (båda m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den regionala hemkonsulentverksamheten och dess finansiering,

2412 av Linnea Hörlén och Hugo Bergdahl (båda fp) vari hemställs att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar bibehålla hemkonsu-

lentverksamheten men med ändrad organisatorisk hemvist till hushållnings-sällskapen.

2413 av John Johnsson m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en försöksverksamhet med samordnad länsförvaltning m. m. i de bägge Skåne-länen.

2415 av Inger Josefsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100 bil. 15, B 1. Länsstyrelserna m. m. om avveckling av hemkonsulentorganisationen.

2420 av Runc Ångström (fp) vari hemställs att riksdagen avvisar förslaget om avveckling av hemkonsulentverksamheten vid länsstyrelserna.

3 Yttranden

Bostadsutskottet har inhämtat yttrande från skatteutskottet om kronofogdemyndigheterna och skatteförvaltningen, från lagutskottet om hemkonsulenterna samt från jordbruksutskottet om länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Yttrandena har som bilagor fogats till detta betänkande.

4 Utskottet

4.1 Samordnad statlig länsförvaltning m. m.

Regeringen uppdrog i december 1983 åt statskontoret att med utgångspunkt i en studie i Norrbottens län (Norrbottenstudien) utforma ett förslag till samordnad statlig länsförvaltning och en från länsstyrelsen fristående skatteförvaltning. I budgetpropositionen (bil. 15 s. 36–38) anför civilministern bl. a. att åtgärder nu måste vidtas för att minska sektoriseringen och öka samverkan inom den statliga förvaltningen, inte minst på regional nivå. En utgångspunkt för statskontorets utredningsarbete anges i budgetpropositionen vara att länsstyrelsen skall ges en central roll i länet. Vidare anförts att länsstyrelsen på sikt bör kunna samordna en regional statlig verksamhet. En förutsättning härför anges emellertid vara att länsstyrelsen främst koncentrerar sig på uppgifter som rör länets utveckling. Vissa av länsstyrelsens nuvarande detaljuppgifter bör därför på sikt kunna helt upphöra eller överföras till andra myndigheter i länet. Genom en sådan ordning skulle enligt vad i budgetpropositionen anförts sannolikt i flera fall en snabbare och billigare handläggning erhållas. De uppgifter som skall åvila länsstyrelsen bör enligt civilministerns uppfattning i första hand vara sådana där behov av regional avvägning föreligger.

Statskontoret skall redovisa resultatet av utredningsarbetet till regeringen senast vid utgången av år 1984.

I fyra motioner har tagits upp frågor som rör länsstyrelsens organisation, resursfördelningen mellan länsstyrelserna m. m. och som bör behandlas i nu

förevarande sammanhang. Det gäller motion 430 (vpk) om anslag till länsstyrelsen i Norrbottens län, motion 1348 (m) om ökat samarbete på samhällsplaneringsområdet mellan länsstyrelserna i Gävleborgs län och Västernorrlands län, motion 1970 (c) om resursfördelningen till länsstyrelserna samt motion 2413 (s) om länsförvaltningen i Skåne.

I den sistnämnda motionen – 2413 (s) – föreslås ett riksdagens tillkännagivande till regeringen om vad i motionen anförts om *försöksverksamhet* med samordnad länsförvaltning i de båda Skånelänen. Motionärerna anför att de problem som finns i den nuvarande länsförvaltningen inte är avgränsade till enbart Norrbottens län. Den nuvarande länsindelningen anges försvåra möjligheterna till en rationell samhällsservice. En länsreform som tar sikte inte bara på den inre strukturen utan även på den yttre är enligt motionärerna nödvändig. Motionärerna anser att det kommer att ta ganska lång tid innan lösningar motsvarande det väntade utfallet av Norrbottensstudien kan genomföras i andra delar av landet. Avslutningsvis anför motionärerna att en samordnad länsförvaltning är angelägen. Regeringen bör ta initiativ till att en försöksverksamhet kommer till stånd och att denna förläggs till de båda Skånelänen.

Med anledning av vad i propositionen och i motion 2413 (s) förordats vill utskottet anföra följande. Enligt utskottets mening är det viktigt att samverkan inom den statliga regionala förvaltningen fördjupas och att sektoriseringen minskar. Det måste också anses motiverat att olika åtgärder vidtas för att belysa hur en ökad samordning m. m. skall komma till stånd. Såvitt utskottet kan bedöma torde underlag för kommande överväganden härvidlag komma att erhållas när Norrbottenstudien avslutats.

Vad rör frågan i motion 2413 (s) om en försöksverksamhet i Skånelänen – en försöksverksamhet med delvis annorlunda inriktning och omfattning än Norrbottensstudien – kan finnas anledning att överväga vad motionärerna anför om länsförvaltningens struktur och om vikten av en flexibel regional administration. Enligt utskottets uppfattning bör emellertid avvaktas bl. a. resultat av statskontorets utredning, beredningen av den och regeringens uppfattning om hur arbetet i fortsättningen skall bedrivas i syfte att uppnå den av regeringen förordade målsättningen beträffande inriktningen och organisationen av den regionala statliga administrationen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att statskontorets uppdrag skall redovisas senast vid utgången av år 1984. Utskottet förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang för riksdagen redovisar sin syn på behovet m. m. av eventuellt ytterligare utredningsinsatser. I dessa fortsatta överväganden får som en naturlig del anses ingå att bedöma behovet av att utsträcka den nu pågående studien till att avse även andra län. Något riksdagens initiativ i frågan bör sålunda inte nu komma i fråga. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2413 (s).

I motion 430 (vpk) begärs en ökning av *anslagsposten avseende länsstyrelsen i Norrbottens län* med 300 000 kr. i förhållande till regeringens förslag.

Motionären anför att de medel som kan frigöras om hemkonsulentorganisationen avvecklas bör återföras till länsstyrelsen mot bakgrund av att Norrbottenstudien kan kräva resurser.

I den mån länsstyrelsen i Norrbottens län deltar i Norrbottenstudien i sådan omfattning att särskilda medel är erforderliga utgår utskottet från att regeringen beaktar detta i särskild ordning. Utskottet är inte berett föreslå ökade medel enligt vad som föreslås i motionen. Frågan om avveckling av hemkonsulentorganisationen behandlar utskottet nedan (avsnitt 4.3.2).

I motion 1348 (m) föreslås ett riksdagens tillkännagivande till regeringen om vad i motionen anförts om behovet av *ökat samarbete på samhällsplaneringsområdet mellan länsstyrelserna i Västernorrlands län och Gävleborgs län*.

Utskottet, som ovan har anslutit sig till vad i budgetpropositionen förordats om vikten av att åtgärder vidtas för att öka den inomregionala samordningen, har självfallet ingen annan uppfattning när det gäller samarbete m. m. över länsgränserna. I detta sammanhang bör erinras om vad i länsstyrelseinstruktionen (1971:460, ändrad senast 1983:567) finns reglerat om länsstyrelses uppgifter. I instruktionen (3 §) anges att det åligger länsstyrelsen att ge noggrann akt på länets tillstånd och behov samt främja länets utveckling och befolkningens bästa. I fråga som har betydelse även för angränsande län skall länsstyrelsen främja det för länen gemensamma intresset.

Vad motionärerna anför om angelägenheten av att ett ökat samarbete mellan länsstyrelserna i Gävleborgs län och Västernorrlands län inte bara kan utan även bör komma till stånd om behov därav finns. Utskottet har sålunda inte skäl förutsätta annat än att de båda länsstyrelserna eller de berörda kommunerna tar de initiativ som enligt motionärerna kan behövas för att uppnå den önskvärda samordningen inom samhällsplaneringen. Ett riksdagens tillkännagivande är inte erforderligt. Motion 1348 (m) avstyrks med hänvisning till vad nu anförts.

Resursfördelning till länsstyrelserna tas upp i motion 1970 (c). Enligt motionärerna bör en så rättvis *fördelning* som möjligt *till länsstyrelserna ske med utgångspunkt i befolkningstalen*.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att ett samband finns mellan invånarantalet i länet och personalresurserna på länsstyrelsen. Att ett sådant samband finns framgår av budgetpropositionen (bil. 15 s. 56–80). I detta avsnitt av budgetpropositionen framgår att de befolkningsmässigt största länen också har flest inrättade tjänster vid länsstyrelsen, låt vara att sambandet mellan antalet tjänster och befolkningstal inte är fullständigt relaterat till varandra. Utskottet, som naturligtvis inte heller har någon annan uppfattning än motionärerna om vikten av en så rättvis fördelning som möjligt av resurserna till länsstyrelserna har inte skäl till annat antagande än att denna princip vägleder budgetarbetet i regeringens kansli. Motion 1970 (c) avstyrks.

4.2 Skatteförvaltningen

Beträffande skatteförvaltningens organisation kan vad civilministern i budgetpropositionen anför (bil. 15 s. 37–38) sammanfattas på följande sätt.

Länsstyrelsens främsta uppgift bör vara, som också framgått ovan (avsnitt 4.1), att verka inom områden som rör länets utveckling och framtid. Länsstyrelsen bör även ha ett samordnande ansvar för den regionala statsförvaltningen.

Länsstyrelsens uppgifter bör i princip vara sådana att länsstyrelsen har en reell möjlighet till påverkan samt att länsstyrelsen och dess ledning har faktisk möjlighet att leda organisationen. Ett sådant synsätt anges medföra överväganden som går ut på att pröva om skatteförvaltningens organisatoriska anknytning till länsstyrelserna bör upphöra. Regeringen har givit statskontoret i uppdrag att i samband med Norrbottenstudien undersöka lämpliga former för en från länsstyrelsen fristående skatteadministration.

I budgetpropositionen (bil. 9 s. 15) anför finansministern att han som ett komplement till Norrbottenstudien avser begära regeringens medgivande att få tillkalla en särskild utredningsman för att utreda hur en från materiella utgångspunkter effektiv styrning och samordning av hela skatteförvaltningen skall utformas. Denna utredning har ännu inte fått sina direktiv.

I två motioner, motionerna 345 (c) och 2408 (c), tas upp frågor om den regionala skatteförvaltningen. Skatteutskottet har yttrat sig över de båda motionerna.

I motion 345 (c) begärs en utredning om möjligheterna att omorganisera de lokala skattemyndigheterna till "*lokala samhällsmyndigheter*" bestående av den nuvarande lokala skattemyndigheten, erforderliga delar av avgiftsbyrån inom riksförsäkringsverket, mervärdesskatte- och handelsregisterenheterna inom länsstyrelserna, bolagsbyrån inom patent- och registreringsverket samt punktskattesektionerna inom riksskatteverket m. fl. lämpliga myndigheter och myndighetsenheter. Till att börja med bör – menar motionärerna – handläggningen av arbetsgivaravgifterna överföras till de lokala skattemyndigheterna. En sådan decentralisering skulle enligt deras uppfattning vara till fördel för näringslivet, underlätta myndighetskontakterna för enskilda och samtidigt underlätta kontrollen från myndigheternas sida.

I sitt yttrande över motionen anför skatteutskottet bl. a. att det finns anledning anta att motionärernas synpunkter kommer att beaktas av den utredning som finansministern aviserat även om denna utrednings uppgifter kan förväntas bli mera begränsade och i någon mån av annat slag än vad motionärerna begärt. Vidare erinrar skatteutskottet om vissa ytterligare utredningar med anknytning till motionsförslaget. Sålunda undersöker deklarakontrollutredningen möjligheterna att decentralisera vissa uppgifter från länsstyrelsen till den lokala skattemyndigheten. Kommissionen mot ekonomisk brottslighet har i ett delbetänkande (SOU 1983:75) föreslagit att en utredning tillsätts med uppgift bl. a. att undersöka möjligheterna till en högre grad av samordning än f. n. avseende registrering av företag/arbetsgi-

vare till olika skatter och avgifter. Slutligen erinrar skatteutskottet om att riksdagens revisorer i en rapport har föreslagit en utredning om en ny organisation på skatteområdet.

Med hänvisning till att de lokala skattemyndigheternas organisation och verksamhet på senare tid uppmärksamats i flera sammanhang finns enligt skatteutskottets uppfattning inte skäl begära en särskild utredning av det slag motionärerna påkallat.

Bostadsutskottet som delar skatteutskottets uppfattning om att en utredning inte nu bör tillsättas vill emellertid understryka vikten av att olika åtgärder övervägs i syfte att ernå en rationell administration i de delar av skatteförvaltningen m. m. som motionärerna aktualiserat. Utan att här ta ställning till hur en sådan administration bör organiseras kan förutsättas att överväganden görs om hur en mera decentraliserad myndighetsstruktur beträffande skatte- och avgiftsområdet skall utformas. Av vad ovan redovisats framgår att regeringen har sin uppmärksamhet riktad på frågan. Det torde kunna antas att regeringen, när erforderligt utredningsarbete avslutats samt överväganden med anledning därav fullbordats, lämnar riksdagen sin syn på frågan om administrationen m. m. på skatte- och avgiftsområdet. Med hänvisning till vad nu anförts finner utskottet inte anledning föreligga att tillstyrka motion 345 (c). Det bör även erinras om att riksdagens revisorer i en rapport behandlat frågan om de lokala skattemyndigheterna m. m. En sammanfattning av rapporten och ärendets fortsatta beredning lämnas i bostadsutskottets betänkande BoU 1983/84:25 om anslag till kronofogdemyndigheterna och de lokala skattemyndigheterna.

I motion 2408 (c) uttrycks tveksamhet mot civilministerns ovan redovisade uppfattning om att det är erforderligt att pröva frågan om *den regionala skatteförvaltningens anknytning till länsstyrelsen*. Om en sådan prövning ändå görs är det enligt motionärens uppfattning angeläget att inte bara organisations- och besparingsaspekten berörs utan även de regionalpolitiska konsekvenserna. Vidare uttrycker motionären farhågor att mindre län helt kan förlora den regionala skatteförvaltningen. Motionären föreslår ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om prövningen av den regionala skatteförvaltningens organisatoriska anknytning till länsstyrelsen.

Skatteutskottet, vars yttrande sålunda omfattar även motion 2408 (c), förutsätter att i sammanhanget relevanta frågor blir tillfredsställande belysta i utredningsarbetet. Motionen bör därför avslås i riksdagen.

Bostadsutskottet har ovan givit uttryck för uppfattningen att det kan finnas anledning att överväga olika delar av länsstyrelsens verksamhet. I ett sådant sammanhang måste det anses naturligt att även länsstyrelsens skatteförvaltning och då bl. a. dess organisatoriska tillhörighet prövas. Utskottet utgår ifrån att i denna prövning kommer att övervägas hur vissa inte önskvärda effekter skall förhindras samt i övrigt kommer att beaktas frågor med anknytning även till vad i motion 2408 (c) anförts. Ett riksdagens tillkännagivande bör därför inte nu göras.

I proposition 1983/84:167 tas upp frågan om nya regler för uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare m. m. Denna proposition jämte motioner med anledning därav har hänvisats till socialförsäkringsutskottet som ännu inte behandlat den.

I propositionen anges att länsstyrelsernas uppbördsenheter och dataenheter kommer att tillföras nya arbetsuppgifter. Drygt 100 tjänster bör enligt vad som anförs i propositionen tillföras länsstyrelserna. De anslagsmässiga konsekvenserna avseende budgetåret 1984/85 anges svåra att bedöma. Eventuellt tillkommande behov avses täckas genom överskridande av länsstyrelseanslaget.

4.3 Anslagsfrågor m. m.

4.3.1 Inledning

I budgetpropositionen (bil. 15 s. 50) anförs att länsstyrelsernas skatteavdelningar samt uppbörds- och dataenheter vid länsstyrelsen i Stockholms län med hänvisning till verksamhetens art helt bör undantas från besparingar enligt huvudförslaget. Huvudförslaget utgör pris- och löneomräknat anslag för budgetåret 1983/84 minskat med 2 %.

För övrig verksamhet inom länsstyrelserna förordas att besparingarna tas ut i form av riktade åtgärder. För budgetåret 1984/85 beräknas dessa besparingar till 7,5 milj. kr. vilket motsvarar 1 % av berört anslag.

Anslagsposten för länsstyrelsernas organisationsnämnd har beräknats enligt huvudförslaget.

I det följande behandlar utskottet de i propositionen föreslagna besparingarna samt övriga anslagsfrågor i den mån dessa tagits upp i motioner.

4.3.2 Hemkonsulenterna

I budgetpropositionen föreslås en *avveckling av den regionala hemkonsulentorganisationen* fr. o. m. den 1 januari 1985. Besparingarna beräknas till 5 milj. kr. för helår. Av dessa beräknas 2,5 milj. kr. kunna tas ut under budgetåret 1984/85. Med anledning av förslaget i budgetpropositionen har väckts 19 motioner. Innan utskottet redovisar motiven för förslaget i propositionen, i motionerna och sitt ställningstagande finns anledning att kort redogöra för hemkonsulentorganisationens uppbyggnad och nuvarande omfattning m. m. Utskottet gör detta med utgångspunkt i vad lagutskottet i sitt yttrande om hemkonsulentorganisationen till bostadsutskottet upplyst.

Hemkonsulentorganisationen började byggas upp omkring år 1910 i hushållningssällskapens regi. År 1967 fördes hemkonsulenterna över till lantbruksnämnderna. År 1970 överflyttades de till länsstyrelserna. Konsumentverket, som inrättades år 1973, har sedan dess att svara för ledningen av hemkonsulentverksamheten.

Hemkonsulenterna som har ett övergripande ansvar för konsumentverksamheten i det län där de verkar utgör ett komplement till den kommunala konsumentverksamheten. De ger även service till konsumenter i kommuner som saknar egen konsumentverksamhet. En betydande del av hemkonsulenternas arbete avser utbildning inom skolan samt information till olika yrkesgrupper och till speciella grupper såsom värnpliktiga AMU-clever m. fl. Hemkonsulenterna bevakar hur konsumentverkets riktlinjer följs, övervakar reklam och marknadsföring samt undersöker konsumenternas förhållanden på olika områden.

Totalt 39 tjänster för hemkonsulenter finns vid länsstyrelserna. Av dessa är 9 tjänster vakanta. Minst 1 hemkonsulent finns i varje län.

Riksdagen har flera gånger tidigare och senast år 1983 (NU 1982/83:5 y, CU 1982/83:23) behandlat frågor om hemkonsulenternas verksamhet. I den mån i dessa sammanhang förslag om avveckling av hemkonsulentorganisationen behandlats har dessa förslag avvisats av riksdagen.

I budgetpropositionen anför civilministern (bil. 15 s. 50–51) som motiv för förslaget att avveckla hemkonsulentorganisationen att f. n. närmare 90 % av landets befolkning har tillgång till konsumentrådgivning i den egna kommunen och att hemkonsulenternas uppgifter när det gäller rådgivning sålunda numera är av ringa omfattning. Deras huvudsakliga uppgifter – marknadsbevakning, utredningar och kunskapsförmedlande uppgifter – bedrivs enligt vad i budgetpropositionen anförts till stor del direkt i samarbete med konsumentverket. En avveckling innebär att den konsumentpolitiska verksamheten kommer att koncentreras till central statlig och lokal kommunal nivå. Det bör särskilt övervägas om ytterligare stöd kan behöva ges till kommunerna och hur samverkan mellan kommunerna och konsumentverket skall utformas. Av budgetpropositionen framgår vidare (bil. 9 s. 70 och bil. 15 s. 51) att frågan om utformningen av kontakterna mellan konsumentverket och kommunerna bör prövas av den konsumentpolitiska kommittén vars arbete skall vara avslutat senast den 30 april 1985.

Finansministern anför i budgetpropositionen (bil. 9 s. 70) att konsekvenserna på kommunal nivå av en avveckling av hemkonsulentorganisationen får övervägas särskilt och att därvid får prövas om ytterligare stöd till kommunerna från konsumentverket kan behöva ges. Konsumentverket har fått i uppdrag att vidta de omedelbara åtgärder och lämna de förslag som övergångsvis är påkallade.

Som anförts ovan har väckts ett stort antal motioner med anledning av det nu refererade regeringsförslaget om en avveckling av hemkonsulentorganisationen. I vissa av motionerna hemställs att riksdagen avslår förslaget om en avveckling. Motionärerna anför som motiv för sina förslag bl. a. att hemkonsulenternas arbete är värdefullt och omfattar utredningar, marknadsbevakning, rapportering, utbildning och information samt samarbete med den kommunala verksamheten och särskilt med kommuner som inte har en utbyggd konsumentpolitisk verksamhet. I motionerna beskrivs olika

aktiviteter m. m. som konsulenterna medverkar i eller ansvarar för. Som exempel härpå nämns i några motioner konsulenternas medverkan i grundskolan och högskolan som föreläsare, deras information till socialkontorens personal m. fl. Vidare erinras om konsulenternas betydelse som informatörer till konsumentverket.

I motionerna nämns även att den kommunala konsumentverksamheten ännu inte är heltäckande; 77 av landets 284 kommuner anges inte ha någon konsumentverksamhet. Vissa andra kommuner har personal som arbetar med konsumentfrågor endast på deltid. Motionärerna erinrar även om den sittande konsumentpolitiska utredningen samt om tidigare riksdagsuttalanden om att hemkonsulentverksamheten bör bibehållas.

Vad nu sammanfattningsvis redovisats som motiv för att behålla hemkonsulenterna kan hänföras till motionerna 570 (c), 572 (c), 716 (c), 1053 (c), 1064 (c), 1340 (c), 1341 (c), 1986 (c), 1990 (c), 2011 (vpk) yrkande 1, 2404 (c), 2415 (c) och 2420 (fp) i vilka yrkats avslag på regeringsförslaget om avveckling. I den förstnämnda motionen har yrkandet begränsats och innebär ett avslag på regeringens förslag att dra in hemkonsulenttjänsten i Gävleborgs län. Även i motion 2412 (fp) förs fram ett avslagsyrkande med tillägget att hemkonsulenterna organisatoriskt bör knytas till hushållnings-sällskapen.

I tre motioner – motionerna 914 (m), 1987 (m), 2410 (m) – hemställs att hemkonsulenterna behålls men att kostnaderna för dem finansieras av konsumentverket.

Även i motionerna 1968 (s) och 2000 (s) tas upp frågan om hemkonsulenterna. I den förstnämnda motionen förordas att den konsumentpolitiska utredningen ges i uppdrag att pröva frågan medan i den sistnämnda anfördes att det är viktigt att, vid en eventuell avveckling av organisationen, ta till vara den resurs som hemkonsulenterna utgör i konsumentverksamheten. En plan för hur detta skall ske föreslås åläggas konsumentpolitiska kommittén.

Slutligen bör noteras vad i motion 1980 (m) anförts om att de besparingar på länsstyrelseanslaget som regeringen fört fram accepteras av motionärerna.

Som framgått ovan och av lagutskottets yttrande som bilagts detta betänkande har riksdagen vid skilda tillfällen uttalat att hemkonsulenterna har viktiga arbetsuppgifter på det konsumentpolitiska området, låt vara att dessa uppgifter framför allt under den senaste 10-årsperioden minskat i omfattning genom utbyggnaden av den lokala, kommunala, konsumentrådgivningen. Från de utgångspunkter bostadsutskottet närmast har att beakta vill utskottet peka på vad lagutskottet anförts om att hemkonsulenternas organisatoriska anknytning till länsstyrelserna kan vara mindre lämplig. Förslaget om en avveckling av hemkonsulenterna ligger också i linje med de principer som enligt regeringens uppfattning på sikt bör vägleda utformningen av den regionala statliga förvaltningen och som bl. a. innebär att

länsstyrelsen i första hand skall svara för uppgifter där behov av regional avvägning föreligger.

Det finns sålunda skäl för en anslutning till tanken på att hemkonsulenter-
nas organisatoriska anknytning till länsstyrelsen bör upphöra. Det finns
också motiv för att riksdagen nu, dvs. utan att avvakta resultatet av den
konsumentpolitiska kommittén, fattar beslut om avveckling. Resultatet av
kommitténs arbete och beredningen av det kan, som lagutskottet anført,
väntas föreligga tidigast om två år. Huruvida ett beslut om avveckling bör
kombineras med skyndsamma överväganden om hur och i vilken omfattning
den resurs som hemkonsulenter utgör bäst skall tas till vara t. ex. inom
ramen för konsumentverkets organisation är en fråga som primärt faller
inom lagutskottets beredningsområde. Bostadsutskottet vill dock, med
anledning av vissa motionsvis framförda förslag om konsumentpolitiska
kommitténs roll i sammanhanget erinra om att konsumentverket har fått i
uppgift att pröva vilka åtgärder som övergångsvis är påkallade med
anledning av en indragning av hemkonsulenttjänsterna. Vad i motionerna
1968 (s) och 2000 (s) föreslagits om ytterligare prövning av frågan får anses
tillgodosett genom det uppdrag som givits konsumentverket. Motionerna
1968 (s) och 2000 (s) avstyrks med hänvisning till vad nu anförts. Med den
inställning utskottet förordar ovan och som innebär att hemkonsulenter-
nas organisatoriska anknytning till länsstyrelserna bör upphöra är det mindre
lämpligt att inom ramen för den statliga regionala förvaltningen tillskapa en
ny konsumentpolitisk funktion.

Utskottet vill i detta sammanhang stryka under vad finansministern anført
om att ytterligare stöd till kommunerna från konsumentverket kan behöva
ges med anledning av avvecklingen. Bostadsutskottet anser mot bakgrund av
detta uttalande, att besparing avseende länsstyrelseanslaget såvitt nu är i
fråga kommer att kunna förverkligas redan under budgetåret 1984/85. Det
finns inte anledning för bostadsutskottet att utöver vad ovan anförts gå in på
frågan om stöd från konsumentverket till kommunerna skall utgå i samband
med avvecklingen eller om storleken och utformningen av ett eventuellt stöd.
Det ankommer dessutom inte på bostadsutskottet att handlägga de konsu-
mentpolitiska frågorna.

Enligt vad utskottet erfarit har konsumentverket den 16 april 1984
redovisat resultatet av sina överväganden och därvid bl. a. föreslagit att 13
tjänster på handläggarnivå samt 2,6 årsarbetskrafter för biträdeshjälp tillförs
konsumentverket så att de arbetsuppgifter för hemkonsulenter som verket
bedömer särskilt nödvändiga kan fortsättas även om förslaget i budgetpropo-
sitionen förverkligas. Konsumentverket anför vidare att ett tillskott på 1,25
milj. kr. till verkets budget fördras för nästa budgetår. För helt budgetår har
verket beräknat sina kostnader till 2,5 milj. kr.

Vad i motionerna 914 (m), 1987 (m) och 2410 (m) föreslagits om
finansieringen av en hemkonsulentverksamhet m. m. kommer sålunda att
ytterligare övervägas. Vad i motionerna förordats ligger delvis i linje med

konsumtverkets förslag. De kommande övervägandena bör inte föregripas. Motionerna avstyrks sålunda i den mån frågan faller inom bostadsutskottets beredningsområde.

Vad utskottet ovan anfört om att hemkonsulentorganisationen bör avvecklas innebär ett avslag på övriga motioner som behandlas i detta avsnitt, dvs. motionerna 570 (c), 572 (c), 716 (c), 1053 (c), 1064 (c), 1340 (c), 1341 (c), 1986 (c), 1990 (c), 2011 (vpk) yrkande 1, 2404 (c), 2415 (c) och 2420 (fp). Vad i motion 2412 (fp) anförts om att hemkonsulenterna organisatoriskt skall knytas till hushållningssällskapen saknar aktualitet med hänvisning till utskottets nu redovisade inställning. Även denna motion avstyrks.

4.3.3 Naturvårdsenheterna

För att stärka *tillsynsresurserna vid naturvårdsenheterna* har beräknats att länsstyrelserna bör tillföras ytterligare 4 milj. kr.

I motion 900 (fp) anförts att länsstyrelsernas naturvårdsenheter drabbats av betydande nedskärningar till följd av en restriktiv budgetprövning, något som enligt motionärerna inneburit att kravet att utföra lagstadgade uppgifter på många håll inte kunnat uppfyllas. Inte heller har det varit möjligt för naturvårdsenheterna att sköta den förebyggande miljövården. Med anledning av vad i motionen anförts föreslås i motion 901 (fp) att ytterligare 4 milj. kr. tillförs länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Även i motion 1980 (m) tas upp frågan om resursförstärkningen till naturvårdsenheterna. I denna motion yrkas avslag på regeringens förslag.

Jordbruksutskottet som yttrat sig över motion 901 erinrar bl. a. om att riksdagen hösten 1983 beslutat om en särskild avgift för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen (prop. 1983/84:40 bil. 7, JoU 15). Avgifterna avses täcka koncessionsnämndens, länsstyrelsernas och naturvårdsverkets kostnader i samband med prövningen enligt miljöskyddslagen liksom kostnaderna för myndigheternas tillsyn. I budgetpropositionen har regeringen under jordbruksdepartementets huvudtitel beräknat ökade medel till koncessionsnämnden för miljöskydd och till särskilda undersökningar inom miljövärdsområdet.

Jordbruksutskottet anför sammanfattningsvis att prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen är en viktig del i en aktiv miljöpolitik. Med hänsyn till i budgetpropositionen föreslagna resursförstärkningar avseende miljövärdssarbetet är jordbruksutskottet dock inte berett förorda någon ytterligare höjning av anslaget till länsstyrelserna för nu ifrågavarande ändamål.

Liksom jordbruksutskottet anser bostadsutskottet att tillsynen m. m. enligt miljöskyddslagstiftningen är viktig. Det ovan redovisade regeringsförslaget samt de övriga resursförstärkningar som förordas i budgetpropositionen är ett uttryck för denna uppfattning. Enligt bostadsutskottets mening är det emellertid nödvändigt att i en samhällsekonomiskt ansträngd situation göra en prioritering mellan i sig angelägna önskemål. Den förstärkning av

länsstyrelsernas naturvårdsenheter som förordas i budgetpropositionen får anses rimlig och motiverad. Utskottet är sålunda inte berett tillstyrka vad i motion 901 (fp) föreslagits om ytterligare medelsförstärkning till naturvårdsenheterna eller vad i motion 1980 (m) föreslagits om att den i budgetpropositionen förordade förstärkningen inte skall komma till stånd. Motionerna avstyrks, den senare såvitt nu är i fråga.

4.3.4 Övriga anslagsfrågor

Beträffande vissa övriga förstärkningar på länsstyrelserna har i budgetpropositionen ett medelstillskott om 1,1 milj. kr. beräknats för länsstyrelsernas arbetsuppgifter enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall. Ett tillskott om 2,9 milj. kr. har beräknats för att göra det möjligt att permanenta vissa tjänster vid priskontoren och låta tjänsterna ingå i den ordinarie organisationen. 6 milj. kr. har beräknats som en förstärkning av mervärdeskatteenheterna, och 2,2 milj. kr. för den granskning av företag som påförts vinstdelningsskatt enligt beslutet om löntagarfonder. Slutligen har ett tillskott om 0,8 milj. kr. beräknats för kostnadstäckning av ett avtal om lönegradsplacering av vissa tjänster vid mervärdeskatteenheterna i storstads-länen.

I motion 1980 (m) yrkas avslag på samtliga ovan redovisade förstärkningar. Motionärerna anför att löntagarfonderna bör avvecklas liksom priskontoren. Övriga medelstillskott som avser vissa ökade arbetsuppgifter bör enligt motionärernas uppfattning kunna klaras inom ramen för nuvarande medelstildelning. Utöver avslag på de i budgetpropositionen förordade medelstillskotten föreslår motionärerna en minskning av länsstyrelseanslaget med 3 milj. kr. Denna minskning kan exempelvis göras inom planenheter och lantmäterienheter. Belastningen på dessa enheter anges i många fall inte vara särskilt stor.

Utskottet delar den bedömning av behovet av vissa medelstillskott till länsstyrelserna som görs i budgetpropositionen. Enligt utskottets uppfattning är förslagen i motion 1980 (m) föga underbyggda. Utskottet anser det viktigt att de åtaganden statsmakterna lägger på länsstyrelserna följs upp genom att länsstyrelserna i erforderlig omfattning och med hänsyn till det samhällsekonomiska utrymmet ges de resurser som befins nödvändiga. Utskottet kan heller inte dela motionärernas uppfattning om att det skulle vara möjligt att i någon nämnvärd omfattning minska den del av länsstyrelseanslaget som avser planenheter och lantmäterienheter. Motionärerna har inte närmare redogjort för hur de av dem förordade besparingarna på dessa enheter skall förverkligas. Enligt utskottets uppfattning är förslaget i motionen alltför översiktligt och opreciserat för att kunna läggas till grund för ställningstaganden om besparingar på länsstyrelseanslaget. Motion 1980 (m) avstyrks såvitt nu är i fråga.

Enligt vad som framgår av budgetpropositionen (bil. 15 s. 82) har medel

för statsbidrag till kostnader för medborgarvittnen enligt lagen (1981:324) om medborgarvittnen beräknats på anslaget till länsstyrelserna för denna verksamhet i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt. Enligt vad utskottet erfarit har 1 milj. kr. beräknats för nästa budgetår.

Motion 375 (c) hemställs att statsbidraget upphör. Motionären motiverar sitt förslag bl. a. med att systemet med medborgarvittnen i princip är felaktigt. Oavsett om systemet behålls bör dock statsbidraget avvecklas.

Lagen (1981:324) om medborgarvittnen ger kommunerna en rätt men inte en skyldighet att utse medborgarvittnen. Riksdagen beslöt år 1981 (JuU 1980/81:24, CU 1980/81:32) att ett system med medborgarvittnen borde byggas ut samt att verksamheten i de tre ovan nämnda kommunerna borde finansieras genom statsbidrag.

Från de utgångspunkter bostadsutskottet närmast har att beakta finns inte anledning förorda att detta beslut nu ändras. Motion 375 (c) avstyrks sålunda. Till justitieutskottet har hänvisats motion 374 (c) i vilken föreslås att systemet med medborgarvittnen skall upphöra. Denna motion har ännu inte behandlats av riksdagen. Om riksdagen beslutar bifalla motion 374 (c) får anslaget till länsstyrelserna för nästa budgetår minskas med 1 milj. kr.

Utskottet har ovan tillstyrkt regeringens förslag om förändringar avseende *anslaget till länsstyrelserna* och avstyrkt däremot ställda motioner. I motion 2011 (vpk) yrkande 2 tas frågan om anslag upp särskilt. Med hänvisning till vad ovan anförts (avsnitt 4.3.2) avstyrks detta yrkande. Även vad i motionerna 375 (c), 430 (vpk), 570 (c), 572 (c), 716 (c), 901 (fp), 1053 (c), 1064 (c), 1340 (c), 1341 (c), 1980 (m), 1986 (c), 1990 (c), 2404 (c), 2412 (fp), 2415 (c) och 2420 (fp) avstyrks med hänvisning till utskottets ovan redovisade ställningstagande. Regeringens anslagsberäkning tillstyrks sålunda.

Vad som anförts om *anslag i övrigt* till länsstyrelserna m. m. har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

4.4 Övriga frågor

I motion 1969 (s) begärs att en utredning tillsätts med uppgift att kartlägga behovet av särskilda resurser och andra åtgärder inom rekryteringsområdet för skatteförvaltningen.

Skatteutskottet har i sitt yttrande upplyst att regeringen nyligen givit riksskatteverket i uppdrag att utreda den i motionen aktualiserade frågan. Med hänvisning härtill anser skatteutskottet att motionen bör avstyrkas av bostadsutskottet.

Vad i motionen föreslagits får anses tillgodosett genom regeringens uppdrag till riksskatteverket. Bostadsutskottet delar skatteutskottets uppfattning om att motionens syfte får anses tillgodosett. Motionen 1969 (s) avstyrks sålunda.

I budgetpropositionen har medel beräknats för en *överdirektör vid länsstyrelsernas organisationsnämnd*. Utskottet har ingen erinran mot detta

och förordar att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som överdirektör vid länsstyrelsernas organisationsnämnd med beteckningen Ce.

Utskottet har heller ingen erinran mot vad i budgetpropositionen anförts om *ADB-berekningsgruppens och länsdomstolskommitténs betänkanden*. Budgetpropositionen i denna del bör av riksdagen läggas till handlingarna.

4.5 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *försöksverksamhet i de båda Skånelänerna* att riksdagen avslår motion 1983/84:2413,
2. beträffande *anslagsposten avseende länsstyrelsen i Norrbottens län* att riksdagen bifaller vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1983/84:430 såvitt nu är i fråga,
3. beträffande *ökat samarbete på samhällsplaneringsområdet mellan länsstyrelserna i Västernorrlands län och Gävleborgs län* att riksdagen avslår motion 1983/84:1348,
4. beträffande *fördelning till länsstyrelserna med utgångspunkt i befolkningsstaten* att riksdagen avslår motion 1983/84:1970,
5. beträffande *lokala samhällsmyndigheter* att riksdagen avslår motion 1983/84:345,
6. beträffande *den regionala skatteförvaltningens anknytning till länsstyrelsen* att riksdagen avslår motion 1983/84:2408,
7. beträffande *avyeckling av den regionala hemkonsulentorganisationen m. m.* att riksdagen bifaller vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motionerna 1983/84:570, 572, 716, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga samt motionerna 1983/84:1968, 1987, 2000, 2011 yrkande 1 och 2410,
8. beträffande *tillsynsresurserna vid naturvårdsenheterna* att riksdagen bifaller vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motionerna 1983/84:901 och 1980 båda motionerna såvitt nu är i fråga,
9. beträffande *vissa övriga förstärkningar på länsstyrelserna* att riksdagen bifaller vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga,
10. beträffande *statsbidrag till kostnader för medborgarvitnen* att riksdagen bifaller vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1983/84:375 såvitt nu är i fråga,
11. beträffande *anslag* att riksdagen med bifall till vad i regeringsprotokollet förordats och med avslag på motionerna 1983/84:375, 430, 570, 572, 716, 901, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1980, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga samt motion 1983/84:2011 yrkande 2 till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 865 037 000 kr.,

Rättelse: Rad 5 i mom. 7: 914, flyttas till rad 3
 Mom. 11 Tillkommer 914,

12. beträffande *åtgärder inom rekryteringsområdet för skatteförvaltningen* att riksdagen avslår motion 1983/84:1969,
13. beträffande *länsstyrelsernas organisationsnämnd* att riksdagen med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats bemyndigar regeringen att vid länsstyrelsernas organisationsnämnd inrätta en tjänst som överdirektör med beteckningen Ce,
14. beträffande *ADB-beredningsgruppens och länsdomstolskommitténs betänkanden* att riksdagen lägger till handlingarna vad i budgetpropositionen anförts.

Stockholm den 26 april 1984

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Magnus Persson (s), Ivar Nordberg (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Erik Olsson (m) och Rune Evensson (s).

Reservationer

1. Avveckling av den regionala hemkonsulentorganisationen m. m.

Kjell A. Mattsson (c), Birgitta Hambræus (c), Kerstin Ekman (fp) och Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 11 börjar "Som framgått" och på s. 13 slutar "motion avstyrks" bort lyda:

Med anledning av vad i motionerna anförts och mot bakgrund av vad ovan redovisats om den regionala hemkonsulentorganisationen samt med hänvisning till vad som anförts i en avvikande mening (c, vpk) till lagutskottets yttrande vill bostadsutskottet anföra följande.

Hemkonsulenterna fullgör viktiga uppgifter och har det övergripande ansvaret för konsumentverksamheten i länen. Eftersom den kommunala konsumentpolitiska verksamheten ännu inte är fullt utbyggd har hemkonsulenterna viktiga arbetsuppgifter även på lokal nivå.

Vidare bör erinras om att frågan om hur bl. a. den regionala konsumentpolitiska verksamheten skall organiseras övervägs av den konsumentpolitiska kommittén vars betänkande kan väntas under våren 1985.

Liksom lagutskottet anser bostadsutskottet det synnerligen anmärkningsvärt att regeringen föreslagit att den regionala hemkonsulentverksamheten skall avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1985. Det finns goda skäl att avvakta

resultatet av den konsumentpolitiska kommitténs förslag samt den fortsatta beredningen av förslaget.

Inte minst i tider av ekonomisk åtstramning är det betydelsefullt att konsumenterna genom information och rådgivning kan få tillgång till den resurs som en regional konsumentpolitisk verksamhet utgör.

Det finns anledning för riksdagen att uttala att den regionala hemkonsulentorganisationen skall vara kvar.

Utskottet vill erinra om att konsumentverkets förslag om en alternativ organisation om den nuvarande hemkonsulentverksamheten avvecklas innebär en årskostnad om ca 2,5 milj. kr. Den i budgetpropositionen förutsedda besparingen kommer sålunda att förverkligas endast till hälften varför även besparingsmotivet får anses i hög grad ha förlorat i styrka.

Bostadsutskottet förordar därför att riksdagen med anledning av vad i motionerna 570 (c), 572 (c), 716 (c), 914 (m), 1053 (c), 1064 (c), 1340 (c), 1341 (c), 1986 (c), 1990 (c), 2011 (vpk) yrkande 1, 2404 (c), 2412 (fp), 2415 (c) och 2420 (fp) föreslagits som sin mening ger regeringen till känna vad i motionerna anförts om ett bibehållande av hemkonsulentorganisationen.

Några tilläggsdirektiv till konsumentpolitiska kommittén är inte erforderliga. Inte heller finns – vid ett riksdagens bifall till vad bostadsutskottet nu förordat – anledning att överväga formerna för en ändrad finansiering inom hemkonsulentverksamheten.

Vad i motionerna 1968 (s) och 2000 (s) föreslagits om tilläggsdirektiv till konsumentpolitiska kommittén liksom vad i motionerna 1987 (m) och 2410 (m) föreslagits om finansiering av hemkonsulentverksamheten avstyrks sålunda.

dels utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande *avveckling av den regionala hemkonsulentorganisationen m. m.* att riksdagen med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats och motionerna 1983/84:570, 572, 716, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga och motion 1983/84:2011 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1983/84:1968, 1987, 2000 och 2410 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Tillsynsresurserna vid naturvårdsenheterna

Kjell A. Mattsson (c), Birgitta Hambræus (c) och Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar "Liksom jordbruksutskottet" och på s. 14 slutar "i fråga" bort lyda:

Prövningen och tillsynen enligt miljöskyddslagen är en viktig del i en aktiv miljöpolitik. Det finns naturligtvis anledning att se positivt på de anslagshöjningar för verksamheten som förordas i jordbruks- och civildepartementens

Rättelse: Rad 23: 914 (m), flyttas till rad 14

Rad 32: 914, flyttas till rad 29

bilagor till budgetpropositionen. Emellertid har, som framgår av motion 900 (fp), länsstyrelsernas naturvårdsenheter drabbats av betydande nedskärningar under de senaste åren. Liksom i en avvikande mening till jordbruksutskottets yttrande tillstyrker bostadsutskottet förslaget i motion 901 (fp) om att naturvårdsenheterna tillförs ytterligare 4 milj. kr. utöver den av regeringen föreslagna höjningen.

dels utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande *tillsynsresurserna vid naturvårdsenheterna* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:901 såvitt nu är i fråga och med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats samt med avslag på motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Tillsynsresurserna vid naturvårdsenheterna

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Margareta Gard och Erik Olsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar "Liksom jordbruksutskottet" och på s. 14 slutar "i fråga" bort lyda:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 1980 (m) och som bl. a. innebär att de förstärkningar till länsstyrelsernas naturvårdsenheter som förordas i budgetpropositionen inte bör förverkligas. Även om det kan hävdas att förstärkningarna i och för sig är motiverade är det angeläget att – inte minst i den nuvarande samhällsekonomiskt ansträngda situationen – noga överväga alla utgifter. Enligt utskottets uppfattning leder sådana överväganden bl. a. till att de i budgetpropositionen förordade tillkommande resurserna till naturvårdsenheterna inte kan accepteras.

Det nu anförda innebär vidare att utskottet inte kan ställa sig bakom förslaget i motion 901 (fp) som ju innebär förstärkningar utöver regeringsförslaget.

dels utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande *tillsynsresurserna vid naturvårdsenheterna* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga och med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats samt med avslag på motion 1983/84:901 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Vissa övriga förstärkningar på länsstyrelserna

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Margareta Gard och Erik Olsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 14 som börjar "Utskottet delar" och slutar "i fråga" bort lyda:

Den restriktivitet som måste prägla budgeten för nästa budgetår har lett utskottet till uppfattningen att av regeringen föreslagna förstärkningar på länsstyrelserna inte bör förverkligas. Det gäller medelstillskottet om 1,1 milj. kr. avseende länsstyrelsernas uppgifter enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall samt ett förordat medelstillskott om 6 milj. kr. till mervärdeskattenheterna.

Arbetsuppgifterna för dessa ändamål får klaras inom ramen för den nuvarande medelstildelningen.

Vad beträffar medelstillskottet om 2,9 milj. kr. i avsikt att permanenta vissa tjänster vid priskontoren bör erinras om att riksdagen år 1982 (CU 1981/82:40) beslöt avveckla dessa tjänster. Det finns inte tillräckliga skäl frånga detta beslut. Tjänsterna bör avvecklas och inte permanentas. Regeringsförslag är i denna del uttryck för en ryckighet som inte bör prägla regeringens handlande. Inte heller kan utskottet stödja det förordade medelstillskottet om 2,2 milj. kr. för den granskning av företag som påförts vinstdelningsskatt enligt beslutet om löntagarfonder. Beslutet om löntagarfonder bör snarast omprövas. Skäl saknas att tillföra länsstyrelserna resurser för verksamheten. Vidare finns det enligt utskottets uppfattning både möjligheter och motiv för ytterligare besparingar exempelvis inom planenheter och lantmäterienheterna.

Vad nu anförts innebär en anslutning till vad i motion 1980 (m) föreslagits om besparingar. Med hänvisning till det ovan anförda bör länsstyrelseanslaget minskas med 16 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

dels utskottet under 9. bort hemställa

9. beträffande *vissa övriga förstärkningar på länsstyrelserna* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga och med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. Vissa övriga förstärkningar på länsstyrelserna

Kjell A. Mattsson (c), Birgitta Hambræus (c) och Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 14 som börjar "Utskottet delar" och slutar "i fråga" bort lyda:

Enligt utskottets uppfattning finns inte skäl tillföra länsstyrelserna medel för den granskning av företag som påförts vinstdelningsskatt enligt beslutet om löntagarfonder. Detta beslut bör snarast omprövas.

Inte heller bör vissa tjänster vid priskontoren permanentas. Utskottet har tidigare – år 1982 – (CU 1981/82:40) anslutit sig till dåvarande regeringens förslag om besparingar vid priskontoren om indragning av dessa tjänster. Det saknas anledning för riksdagen att ompröva detta beslut.

Vad nu anförts innebär en minskning av länsstyrelseanslaget med 5,1 milj. kr.

Motion 1980 (m) tillstyrks i motsvarande del.

dels utskottet under 9 bort hemställa

9. beträffande *vissa övriga förstärkningar på länsstyrelserna* att riksdagen med anledning av motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga och med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Statsbidrag till kostnader för medborgarvittnen

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m) och Erik Olsson (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 15 som börjar "Från de" och slutar "1 milj. kr." bort lyda:

Riksdagen beslöt år 1981 att verksamhet med medborgarvittnen i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt skulle stödjas med statsbidrag. Frågan om ett system med medborgarvittnen faller närmast under justitieutskottets beredning. Såvitt rör statsbidrag till verksamheten förordar bostadsutskottet att medel för verksamheten inte beräknas för nästa budgetår. Därmed uppnås en besparing om 1 milj. kr. på länsstyrelseanslaget för nästa budgetår. Motion 375 (c) tillstyrks sålunda.

I sammanhanget kan erinras om att i den till justitieutskottet hänvisade motionen 374 (c) förordats att verksamheten med medborgarvittnen skall upphöra. Denna motion har ännu inte behandlats av riksdagen. Oavsett riksdagens beslut med anledning av denna motion bör anslaget minskas på sätt som föreslagits i motion 375 (c).

dels utskottet under 10 bort hemställa

10. beträffande *statsbidrag till kostnader för medborgarvittnen* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:375 såvitt nu är i fråga och med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Anslag

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Margareta Gard och Erik Olsson (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 3, 4 och 6 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 15 som börjar "Utskottet har" och slutar "tillstyrkt sålunda" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt motionerna 375 (c) och 1980 (m). Därmed bör anslaget till länsstyrelserna för nästa budgetår minskas med 21 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:375 och 1980 båda motionerna såvitt nu är i fråga, med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats samt med avslag på motionerna 1983/84:430, 570, 572, 716, 901, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga och motion 1983/84:2011 yrkande 2 till *Länsstyrelserna m.m.* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 844 037 000 kr.,

8. Anslag

Birgitta Hambraeus (c) och Kerstin Ekman (fp) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 1, 2 och 5 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 15 som börjar "Utskottet har" och slutar "tillstyrks sålunda" bort lyda:

Ovan har utskottet anslutit sig till motion 901 (fp) om ytterligare medel till länsstyrelsernas naturvårdsenheter. Utskottet har även tillstyrkt motioner om bibehållande av den regionala hemkonsulentorganisationen. Utskottet har också delvis tillstyrkt motion 1980 (m) något som innebär en minskning av länsstyrelseanslaget med 5,1 milj. kr. i jämförelse med regeringens förslag.

Vad utskottet förordat innebär att länsstyrelseanslaget bör räknas upp med 1,4 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:430, 570, 716, 901, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga och motion 1983/84:2011 yrkande 2, med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats och motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga samt med avslag på motion 1983/84:375 såvitt nu är i fråga till *Länsstyrelserna m.m.* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 866 437 000 kr.,

9. Anslag

Kjell A. Mattsson (c) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 1, 2, 5 och 6 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 15 som börjar "Utskottet har" och slutar "tillstyrks sålunda" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt motioner i vilka förordas att den regionala hemkonsulentorganisationen även i fortsättningen organisatoriskt skall

tillhöra länsstyrelserna samt att naturvårdsenheterna skall tillföras 4 milj. kr. utöver regeringens förslag. Utskottet har vidare tillstyrkt motion 375 (c) om att statsbidrag för verksamheten med medborgarvittnen skall upphöra samt motion 1980 (m) delvis om vissa besparingar.

Sannmantaget innebär dessa förslag att länsstyrelseanslaget för nästa budgetår räknas upp med 0,4 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 375, 430, 570, 572, 716, 901, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga samt motion 1983/84:2011 yrkande 2, med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats och motion 1983/84:1980 såvitt nu är i fråga till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 865 437 000 kr.,

10. Anslag

Tore Claeson (vpk) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 15 som börjar "Utskottet har" och slutar "tillstyrks sålunda" bort lyda:

Utskottet har ovan anslutit sig till motioner om att den regionala hemkonsulentorganisationen även i fortsättningen organisatoriskt skall vara inordnad i länsstyrelserna. Detta innebär att länsstyrelseanslaget bör räknas upp med 2,5 milj. kr. för nästa budgetår i förhållande till regeringens förslag.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:430, 570, 572, 716, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1986, 1990, 2404, 2412, 2415 och 2420 samtliga motioner såvitt nu är i fråga samt motion 1983/84:2011 yrkande 2, med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats samt med avslag på motionerna 1983/84:375, 901 och 1980 samtliga tre motioner såvitt nu är i fråga till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 867 537 000 kr.,

Särskilt yttrande

Överväganden om den regionala skatteförvaltningen m. m.

Kjell A. Mattsson och Birgitta Hambræus (båda c) anför:

I betänkandet behandlas (s. 7–8) vad i budgetpropositionen redovisas om överväganden för att finna former för en från länsstyrelsen fristående

Räutelse: Raderna 9 och 27 Tillkommer: 914,

skatteadministration samt två motioner (c) i vilka tas upp frågor om den regionala och lokala skatteadministrationen.

Vi har anslutit oss till vad utskottet anfört om att det kan finnas behov av att överväga organisationen av skatteförvaltningen. Vi förutsätter emellertid att dessa överväganden utgår från att även i en eventuellt förändrad skatteadministration det inslag av medborgarinflytande som finns i dag skall tas till vara. Vi anser det mycket värdefullt att den lekmanamedverkan i skatteärenden som finns behålls. Vi finner det också viktigt att den regionala och lokala förankring som i dag kännetecknar skatteförvaltningen behålls och utvecklas. Det finns sålunda inte skäl att i samband med övervägandena överväga vissa sammanslagningar på regional eller lokal nivå av skatteadministrationen. Sålunda bör länen även i fortsättningen vara verksamhetsområdet för den regionala skatteförvaltningen.

*Bilaga 1***Skatteutskottets yttrande****1983/84:8 y****om kronofogdemyndigheterna och skatteförvaltningen***Till bostadsutskottet*

Bostadsutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1983/84:100 bilaga 9 såvitt avser anslag till de lokala skattemyndigheterna och kronofogdemyndigheterna samt bilaga 15 såvitt avser länsstyrelsernas skatteförvaltningar jämte motioner. Skatteutskottet får med anledning härav anföra följande.

Kronofogdemyndigheterna

Regeringen har i budgetpropositionen (bilaga 9, finansdepartementet) föreslagit att det anvisas ett förslagsanslag till kronofogdemyndigheterna av 531 633 000 kr. för budgetåret 1984/85. Anslaget har beräknats med utgångspunkt i länsstyrelsernas s. k. huvudförslag, dvs. ett pris- och löneomräknat anslag minskat med 2 %. I avvaktan på ett ställningstagande till ett förslag om en ändrad distriktsindelning föreslås dock ett tillskott på 6 milj. kr. Detta tillskott bör enligt propositionen fördelas så att de resurssvaga myndigheterna tillförs extra medel. Dessutom föreslås att de förstärkningar med ekonomisk kompetens som tillförts 12 myndigheter permanent knyts till myndigheterna. För det fortsatta införandet av enskilda mål i REX-systemet har beräknats 1 milj. kr.

I motion 2065 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att det av regeringen föreslagna anslaget ökas med 11 767 000 kr. Motionärerna anser att det förhöjda anslaget, som överensstämmer med vad länsstyrelserna begärt i anslagsyrkanden som lagts fram vid sidan av huvudförslaget, behövs för att kronofogdemyndigheterna skall kunna förbättra verksamheten.

Utskottet vill nu liksom tidigare betona angelägenheten av att kronofogdemyndigheterna erhåller tillräckliga medel för att bedriva indrivningsverksamheten effektivt. Utskottet anser därför i likhet med regeringen att det är välmotiverat att i viss mån undanta exekutionsväsendet från det generella besparingskravet och tillföra extra medel åt de mest arbetstygda myndigheterna. Å andra sidan är det med hänsyn till det ansträngda budgetläget enligt utskottets uppfattning nödvändigt att så långt det låter sig göra ta till vara möjligheterna till besparingar även hos kronofogdemyndigheterna utan att effektiviteten av verksamheten lider skada. Från denna utgångspunkt finner utskottet det av regeringen föreslagna anslaget innebära en lämplig avvägning. Utskottet anser därför att bostadsutskottet bör tillstyrka propositionen i denna del och avstyrka motion 2065 i motsvarande del.

Länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna

Anslagsfrågor

Anslagen till länsstyrelsernas skatteförvaltning behandlas i bilaga 15 till budgetpropositionen (civildepartementet). Budgetförslaget innebär att länsstyrelserna i princip undantas från minskningar i form av generella besparingar. Vidare föreslås att länsstyrelserna skall tillföras ytterligare 6 milj. kr. för mervärdeskattekontrollen. Den sista etappen av en redan beslutad utbyggnad av mervärdeskatteenheterna är därmed genomförd. Dessutom beräknas preliminärt 2,2 milj. kr. för granskning av företag som påförs vinstdelningsskatt. Kostnaderna för ett redan träffat avtal om lönegradsplacering m. m. av tjänster vid mervärdeskatteenheterna hos de tre största länsstyrelserna har beräknats till drygt 800 000 kr. Vissa förstärkningar för innevarande budgetår – 10 milj. kr. för kvalificerad revision, 5 milj. kr. för mervärdeskattekontroll, 1,5 milj. kr. för arbetsgivarkontrollen och 5 milj. kr. för den reformerade inkomstbeskattningen – bör enligt budgetförslaget permanentas. Medlen för reformerad inkomstbeskattning bör enligt förslaget stå till myndigheternas förfogande i vårt fall t. o. m. budgetåret 1985/86.

För de lokala skattemyndigheternas vidkommande föreslås i bilaga 9 till budgetpropositionen för budgetåret 1984/85 ett förslagsanslag av 750 535 000 kr. Förslaget innebär att dessa myndigheter undantas från den generella besparingen på 2 %. Förslaget innebär vidare att de lokala skattemyndigheterna under de kommande budgetåren, liksom under det innevarande, tillförs 8,5 milj. kr. för intensifierad arbetsgivarkontroll och dessutom extra medel för särskild fastighetstaxering och insamling av basuppgifter över företag och organisationer. Därutöver föreslås att 15 milj. kr., som myndigheterna disponerar under innevarande budgetår för arbetet med den reformerade inkomstbeskattningen, skall stå till myndigheternas förfogande i vårt fall t. o. m. budgetåret 1985/86.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot förslagen, anser att bostadsutskottet bör tillstyrka budgetpropositionen i berörda delar.

Organisationsfrågor

I budgetpropositionen anförs att skatteförvaltningens organisatoriska anknytning till länsstyrelserna bör provas, eftersom möjligheterna för länsledningarna att påverka inriktningen av skatteavdelningarnas verksamhet av naturliga skäl är begränsade. Frågan om hur skatteavdelningarnas organisatoriskt skall anknytas till övriga delar av skatteförvaltningen bör därför enligt finansministern utredas närmare. Regeringen har givit statskontoret i uppdrag att i samband med utredningen om en framtida länsförvaltning i Norrbottens län göra en specialstudie av lämpliga former för en från länsstyrelsen fristående skatteadministration i detta län. Som ett komplement till denna utredning aviseras en särskild utredning om hur en från

materiella utgångspunkter effektiv styrning och samordning av hela skatteförvaltningen skall utformas.

Claes Elmstedt (c) anser det tveksamt om denna prövning är nödvändig och begär i motion 2408 ett uttalande av riksdagen att även regionalpolitiska konsekvenser skall beaktas. Enligt motionären är risken stor att de små länen vid en utbrytning av skatteförvaltningen från länsstyrelsen mister denna typ av statlig verksamhet.

Utskottet för sin del finner det inte påkallat att närmare gå in på direktiven för den aviserade utredningen men förutsätter att i sammanhanget relevanta frågor blir tillfredsställande belysta i utredningsarbetet. Med det sagda anser utskottet att bostadsutskottet bör avstyrka bifall till motionen.

I motion 345 av Stig Josefson m. fl. (c), vilken hänvisats till skatteutskottet, begärs en utredning om möjligheterna att omorganisera de lokala skattemyndigheterna till "lokala samhällsmyndigheter" bestående av den nuvarande lokala skattemyndigheten, erforderliga delar av avgiftsbyrån inom riksförsäkringsverket, mervärdeskatte- och handelsregisterenheterna inom länsstyrelserna, bolagsbyrån inom patent- och registreringsverket samt punktskattesektionerna inom riksskatteverket m. fl. lämpliga myndigheter och myndighetsenheter. Till att börja med bör – menar motionärerna – handläggningen av arbetsgivaravgifterna överföras till de lokala skattemyndigheterna. En sådan decentralisering skulle enligt deras uppfattning vara till fördel för näringslivet, underlätta myndighetskontakterna för enskilda individer och samtidigt underlätta kontrollen från myndigheternas sida.

Utskottet vill nu liksom tidigare, då liknande motionsyrkanden behandlats av utskottet, uttala sin sympati för motionens syfte, som är att skapa en förvaltningsorganisation inom skatte-, socialförsäkrings- och registreringsområdet som kan ge mera service och fungera med mindre krångel och byråkrati för de skatte- och avgiftsskyldiga än det nuvarande systemet. Även om den nyssnämnda i propositionen avviserade utredningens uppgifter synes bli mer begränsade och i någon mån av annat slag än vad motionärerna begärt får det enligt utskottets uppfattning antagas att deras synpunkter kommer att beaktas av utredningen. Utskottet vill dessutom peka på att organisationen av skatteförvaltningen nyligen har tagits upp i flera andra sammanhang. Bl. a. undersöker deklarationskontrollutredningen möjligheterna att decentralisera viss del av skatteadministrationen från länsstyrelserna till de lokala skattemyndigheterna. Vidare har kommissionen mot ekonomisk brottslighet i ett delbetänkande (SOU 1983:75 s. 194–195) föreslagit att en särskild utredning tillsätts i syfte att ge förslag till en organisation i vilken registrering av företag/arbetsgivare till olika skatter och avgifter samordnas i högre grad än f. n. och som är anpassad till företagens behov av service. Även riksdagens revisorer har i en rapport föreslagit en utredning om en ny organisation på skatteområdet som innebär att flera uppgifter förs över på de lokala skattemyndigheterna.

Då således frågan om de nuvarande lokala skattemyndigheternas orga-

nisation och verksamhet på senare tid uppmärksamrats i ett flertal olika sammanhang anser utskottet att det inte finns skäl att begära en särskild utredning av det slag motionärerna påkallat. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen lämpligen ta ställning till motionen i samband med behandlingen av anslagen till skatteförvaltningen. Skatteutskottet beslutar därför att – under förutsättning av bostadsutskottets medgivande – överlämna motionen med detta yttrande till bostadsutskottet.

Rekryteringen till skatteförvaltningen

I motion 1969 av Lilly Bergander m. fl. (s) begärs en utredning som kartlägger behovet av särskilda resurser och andra åtgärder inom rekryteringsområdet för skatteförvaltningen. Enligt vad utskottet erfarit har regeringen nyligen gett riksskatteverket i uppdrag att utreda denna fråga. Motionens syfte torde därigenom vara tillgodosett och motionen bör därför enligt utskottets uppfattning avstyrkas av bostadsutskottet.

Stockholm den 15 mars 1984

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s), Ewy Möller (m) och Erkki Tammenoksa (s).

Lagutskottets yttrande

Bilaga 2

1983/84:4 y

om hemkonsulentorganisationen

Till bostadsutskottet

Ärendet

Bostadsutskottet har beslutat bereda lagutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1983/84:100, bil. 15 (civildepartementet) såvitt avser länsstyrelsernas hemkonsulentorganisation jämte motionerna 1983/84:570, 572, 716, 914, 1053, 1064, 1340, 1341, 1968, 1986, 1987, 1990, 2000, 2011, 2404, 2410, 2412, 2415 och 2420.

Företrädare för konsumentverket och hemkonsulenternas samrådsgrupp har inför lagutskottet framfört synpunkter på förslagen i propositionen och motionerna.

Lagutskottet har beslutat avge yttrande och får anföra följande.

Inledning

Hemkonsulentorganisationen började byggas upp omkring år 1910 i hushållningssällskapens regi. Då statsbidragen till hushållningssällskapens verksamhet upphörde år 1967 fördes hemkonsulenterna över till lantbruksnämnderna. År 1970 överflyttades de till länsstyrelserna, och det uppdrogs åt statens institut för konsumentfrågor att svara för ledningen av hemkonsulentverksamheten. Denna uppgift övertogs av konsumentverket, som inrättades den 1 januari 1973 (prop. 1972:33, NU 1972:40).

Hemkonsulenterna har ett övergripande ansvar för konsumentfrågorna i det län där de verkar. De utgör ett komplement till den kommunala konsumentverksamheten och ger service till konsumenter i kommuner som saknar egen konsumentverksamhet. En betydande del av hemkonsulenternas arbete avser utbildning av bl. a. befattningshavare inom skola, socialtjänst, handel m. m. Utbildning riktas även till speciella grupper såsom värnpliktiga, AMU-elever och intagna på kriminalvårdsanstalter. Hemkonsulenterna kontrollerar också att konsumentverkets riktlinjer följs och övervakar reklam och marknadsföring inom regionen. Vidare företar hemkonsulenterna undersökningar av konsumenternas förhållanden på olika områden, såsom beträffande hushållsekonomi och produktsäkerhet.

Vid länsstyrelserna finns totalt 39 tjänster inom hemkonsulentorganisationen. Av dessa är nio tjänster vakanta. Minst en hemkonsulent finns dock i varje län. Med hänsyn bl. a. till att hemkonsulenter i vissa fall utför även andra arbetsuppgifter inom länsstyrelserna motsvarar de 30 tjänsterna reellt sett ca 27,5 årsarbetskrafter i hemkonsulentverksamheten. Det arbete som

utförs av hemkonsulentorganisationen direkt för konsumentverkets räkning har av konsumentverket beräknats ta i anspråk totalt 13,5 tjänster.

Propositionen

I propositionen hemställer regeringen att riksdagen till länsstyrelserna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 865 037 000 kr. Medelsbehovet har beräknats med utgångspunkt i att hemkonsulentorganisationen skall avvecklas.

I propositionen (s. 50–51) anför chefen för civildepartementet att närmare 90 % av landets befolkning f. n. har tillgång till konsumentrådgivning i den egna kommunen och att hemkonsulenternas uppgifter när det gäller rådgivning sålunda numera är av ringa omfattning. Hemkonsulenternas huvuduppgifter – marknadsbevakning, utredningar och kunskapsförmedling – bedrivs enligt propositionen till stor del i direkt samarbete med konsumentverket. Enligt departementschefens uppfattning bör de uppgifter som i första hand skall åvila länsstyrelserna vara sådana där behov av och möjligheter till regional avvägning föreligger. Mot den redovisade bakgrunden anser departementschefen att länsstyrelsernas hemkonsulentorganisation bör avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1985.

Förslaget innebär enligt departementschefen att verksamheten kommer att koncentreras till central, statlig och lokal, kommunal nivå. Frågorna om hur samverkan mellan konsumentverket och kommunerna skall utformas och om ytterligare stöd kan behöva ges till kommunerna bör enligt propositionen prövas av konsumentpolitiska kommittén (Fi 1983:03) och ligger i linje med dess uppdrag. Departementschefen anser emellertid att vissa åtgärder måste vidtas i avvaktan på ställningstagande till kommitténs kommande förslag. Han hänvisar till att chefen för finansdepartementet i proposition 1983/84:100, bilaga 9, förklarat sig komma att föreslå regeringen att konsumentverket ges i uppdrag att vidta de omedelbara åtgärder resp. lämna de förslag som övergångsvis är påkallade med anledning av att hemkonsulenttjänsterna dras in.

Besparingarna med anledning av indragningen beräknas för helt år till 5 milj. kr. Av dessa kan 2,5 milj. kr. tas ut under budgetåret 1984/85.

Motionerna

I motionerna 572 av Martin Olsson m. fl., 716 av Ulla Ekelund och Einar Larsson, 1053 av Sivert Carlsson och Agne Hansson, 1064 av Rosa Östh och Sture Korpås, 1341 av Karl Boo, 1986 av Stina Gustavsson m. fl., 1990 av Kersti Johansson m. fl., 2404 av Gunilla André m. fl. och 2415 av Inger Josefsson m. fl. (alla c) yrkas avslag på förslaget om avveckling av hemkonsulentorganisationen. Samma yrkande framställs i motionerna 914 av Mona Saint Cyr (m) och 2420 av Rune Ångström (fp).

I motion 2011 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas dels att riksdagen beslutar att hemkonsulentorganisationen skall behållas i sin nuvarande omfattning (yrkande 1), dels att riksdagen med ändring i regeringens proposition 1983/84:100, bil. 15, Civildepartementet, B 1. Länsstyrelserna m. m. upptar ett i förhållande till regeringens förslag med 2 500 000 kr. förhöjt anslag (yrkande 2).

Motionärerna i motion 2412, Linnea Hörlén och Hugo Bergdahl (båda fp), hemställer att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar bibehålla hemkonsulentverksamheten men med ändrad organisatorisk hemvist till hushållningssällskapen. Gunnar Björk i Gävle och Gunnel Jonäng (båda c) begär i motion 570 att riksdagen i skrivelse till regeringen yrkar avslag på indragningen av hemkonsulenttjänsten i Gävleborgs län.

I fem motioner yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som anförs i resp. motion om hemkonsulentorganisationen.

Gunhild Bolander (c) anser i motion 1340 att statens insatser inom konsumentpolitiken bör kvarstå och att den regionala organisationen inte bör förändras. Också i motionerna 1987 av Ingrid Hemmingsson och Ann-Cathrine Haglund samt 2410 av Siri Häggmark och Gullan Lindblad (alla m) framhålls att hemkonsulentverksamheten bör bibehållas. Finansieringen av verksamheten kan enligt dessa båda motioner ske genom en motsvarande minskning av konsumentverkets anslag.

I motion 1968 anför Lilly Bergander (s) att det förefaller mycket förhastat att nu besluta om avveckling av den statliga regionala hemkonsulentorganisationen och föregripa förslag från den konsumentpolitiska kommittén. Oavsett en bedömning i dagsläget av värdet av en hemkonsulentorganisation vid länsstyrelserna måste det enligt motionären vara rimligt att frågan prövas i det sammanhang där den hör hemma, dvs. i den helhetsprövning av konsumentpolitiken som f. n. pågår. Om det är så att man från statsmakternas sida särskilt ifrågasätter behovet av den regionala nivån bör kommittén uppmärksammas på detta t. ex. genom tilläggsdirektiv, anser motionären. I motion 2000 framhåller Elvy Nilsson (s) att även om hemkonsulenterna i den nuvarande organisationen försvinner är det angeläget att den resurs som dessa personer utgör i konsumentverksamheten tas till vara. En plan för hur detta skall kunna ske liksom hur kontakterna mellan konsumentverket och kommunerna skall organiseras i framtiden torde enligt motionären lämpligen åläggas den konsumentpolitiska kommittén.

Tidigare riksdagsbehandling

År 1975 behandlade riksdagen en proposition (1975:40) om kommunal konsumentpolitisk verksamhet m. m. Enligt departementschefen hade utvecklingen inte helt motsvarat de förväntningar som från olika håll ställts på verksamheten, och det hade framförts önskemål om ökade kommunala insatser. I samband med frågan om en utbyggnad av kommunernas

medverkan i konsumentpolitiken behandlades också spørgsmålet om det konsumentpolitiska arbete på regional nivå som utfördes av hemkonsulenterna vid länsstyrelserna. Enligt propositionen skulle betydande delar av detta arbete föras ut i kommunerna. Samtidigt skulle den statliga verksamheten till stöd för de kommunala aktiviteterna förläggas till konsumentverket. Mot denna bakgrund och för att resurser skulle frigöras för de behövliga förstärkningarna hos konsumentverket föreslogs att hemkonsulenttjänsterna skulle dras in med verkan från den 1 januari 1977.

Riksdagen (NU 1975:26) godtog inte regeringens förslag beträffande hemkonsulenterna. Deras verksamhet på regional nivå fyllde i dåvarande läge en viktig funktion, konstaterade riksdagen. Den lokala konsumentpolitiska verksamheten var visserligen under utbyggnad, men det var ännu bara ett begränsat antal kommuner som mera aktivt bedrev sådan verksamhet. Inga egentliga garantier ansågs föreligga för att de kommuner som skulle starta verksamhet på området gjorde det så snart som förutsattes i propositionen. Riksdagen underströk vikten av att den konsumentpolitiska verksamheten byggdes ut i kommunerna. I takt med utvecklingen på det kommunala planet borde en anpassning av den regionala organisationen komma till stånd, sades det vidare. Regeringen borde fortlöpande följa utvecklingen på det lokala och regionala planet och lägga fram förslag till sådana organisatoriska förändringar som föranleddes därav.

I proposition 1978/79:57 framlades förslag till riktlinjer för den regionala konsumentpolitiska verksamheten. Regeringen utgick härvid från att den regionala instansens arbetsuppgifter skulle anpassas till en utbyggd lokal konsumentpolitisk verksamhet. Det betecknades som angeläget med så klara gränser som möjligt mellan kommunal, regional och central konsumentverksamhet. Riktlinjerna innebar att tyngdpunkten i det regionala arbetet skulle ligga inom områdena utredning, bevakning och kunskapsförmedling.

Riksdagen (NU 1978/79:22) godkände riktlinjerna.

Härefter har frågor om hemkonsulenternas verksamhet varit föremål för prövning i riksdagen med anledning av motioner såväl vid 1981/82 års som vid 1982/83 års riksmöte (se NU 1981/82:1 y och CU 1981/82:3, NU 1981/82:47, NU 1982/83:5 y och CU 1982/83:23). Motionskrav om avveckling av hemkonsulentorganisationen har därvid avvisats av riksdagen.

Pågående utredningsarbete

Konsumentpolitiska kommittén (Fi 1983:03) har tillkallats för att göra en översyn av konsumentpolitiken. Som en fråga av mera allmänt intresse anges i direktiven förhållandet mellan å ena sidan de statliga centrala och regionala insatserna på konsumentområdet och å andra sidan de kommunala. Enligt direktiven har framför allt utvecklingen av den kommunala konsumentverksamheten på sina håll gått långsammare än vad man hade anledning att räkna med vid 1975 års riksdagsbeslut. Samtidigt får man, framhålls i direktiven,

vara medveten om den pressade ekonomiska situation som kommunerna befinner sig i. Kommittén bör utifrån dessa förutsättningar och inom ramen för den offentliga sektorns totala resurser för konsumentpolitiken kunna pröva om förhållandet mellan insatserna på de olika nivåerna är det bästa eller om förändringar är påkallade. Härvid skall en utgångspunkt vara att konsumentpolitiken måste ha en lokal förankring i kommunerna. – Kommitténs uppdrag bör enligt direktiven vara slutredovisat senast den 30 april 1985.

Som förutskickats i proposition 1983/84:100 (se ovan s. 2) har *konsumentverket* fått i uppdrag att vidta de omedelbara åtgärder resp. lämna de förslag som övergångsvis är påkallade av förslaget om avveckling av hemkonsulentorganisationen. Resultatet av konsumentverkets överväganden skall redovisas till regeringen senast den 30 mars 1984.

Lagutskottet

Som riksdagen vid flera tillfällen framhållit har hemkonsulenterna betydelsefulla uppgifter på det konsumentpolitiska området. Utskottet vill också understryka att inom hemkonsulentorganisationen, som funnits i drygt 70 år, har samlats betydande erfarenhet och kunskap beträffande konsumenternas problem och behov.

Det har emellertid successivt visat sig att hemkonsulenternas organisatoriska inplacering vid länsstyrelserna är mindre lämplig. Denna uppfattning har också bekräftats av företrädare för konsumentverket och hemkonsulenternas samrådsgrupp. Hemkonsulenter, som oftast arbetar ensam med sina uppgifter vid länsstyrelsen, har inte sällan svårt att få gehör inom länsstyrelsen för det berättigade i sin verksamhet. Länsstyrelserna har också som ett led i besparingsarbetet vakanssatt eller underlåtit att tillsätta hemkonsulenttjänster. Bl. a. detta har fått till följd att hemkonsulenter sökt sig eller överväger att söka sig från sina tjänster vid länsstyrelserna.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det finns ett uppenbart behov att se över den regionala konsumentverksamheten med inriktning på att skilja hemkonsulentorganisationen från dess anknytning till länsstyrelserna. Uppgiften att göra en samlad bedömning av de statliga konsumentpolitiska insatserna på central, regional och lokal nivå åligger som tidigare nämnts konsumentpolitiska kommittén. Frågorna om hur verksamheten på regional nivå skall bedrivas på längre sikt och vilken omfattning den skall ha framöver får därför lösas i samband med ställningstagandena till kommitténs förslag.

Statsmakternas ställningstaganden till kommitténs arbete kan dock inte väntas föreligga förrän om tidigast ca 2 år. Det kan enligt utskottets mening befaras att antalet hemkonsulenter vid länsstyrelserna fortsätter att minska ytterligare under en sådan tidsrymd och att värdefull kunskap därmed går förlorad. Om en sådan utveckling får fortgå utan att åtgärder vidtas nu, riskerar statsmakterna också att senare ställas inför problem med nya organisatoriska bildningar som man saknat möjlighet att påverka utformningen av.

Med hänsyn härtill anser utskottet att det är nödvändigt att man redan nu vidtar åtgärder för att, i avvaktan på resultatet av kommitténs arbete, söka provisoriskt lösa problemen med hemkonsulentverksamheten. Konsumentverkets företrädare har upplyst att konsumentverket inom ramen för sitt ovan (s. 5) redovisade uppdrag överväger att föreslå regeringen att 10–15 årsarbetskrafter från hemkonsulentorganisationen knyts direkt till och avlönas av konsumentverket. Dessa hemkonsulenter skall till en början sitta kvar på länsstyrelserna men så småningom placeras, t. ex. 2–3 tillsammans, på lämpliga orter eventuellt i anslutning till kommunala konsumentkontor. Medel för verksamheten kan tillföras konsumentverket bl. a. genom att en enligt verket inte utnyttjad besparingsmöjlighet inom länsstyrelserna avseende medel för assistenter och biträdespersonal för hemkonsulenter tas i anspråk. Utskottet vill inte genom egna uttalanden föregripa regeringens ställningstaganden till konsumentverkets förslag utan endast stryka under vikten av att frågorna snarast får en tillfredsställande lösning. Enligt utskottets mening är det därvid angeläget att den resurs som hemkonsulenterna utgör på allt sätt tas till vara. Utskottet utgår också från att kommuner, som avser att bygga upp eller förstärka sin konsumentpolitiska verksamhet, beaktar att betydande erfarenhet kan tillföras verksamheten genom en hemkonsulents försorg.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att hemkonsulentorganisationen bör kunna skiljas från sin anknytning till länsstyrelserna vid den av departementschefen angivna tidpunkten, dvs. den 1 januari 1985. Lagutskottet förordar således att bostadsutskottet tillstyrker bifall till propositionen i aktuell del och avstyrker bifall till samtliga motioner.

Stockholm den 27 mars 1984

På lagutskottets vägnar

PER-OLOF STRINDBERG

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Martin Olsson (c), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s)*, Nic Grönvall (m)*, Per Israelsson (vpk), Inga-Britt Johansson (s) och Kersti Johansson (c).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

Avvikande meningar

1. Per-Olof Strindberg, Allan Ekström och Nic Grönvall (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Statsmakternas ställningstaganden" och på s. 34 slutar med "samtliga motioner." bort ha följande lydelse:

När det gäller den regionala verksamhetens omfattning i det kortare perspektivet föreslås i proposition 1983/84:100, som ovan redovisats (s 30), att hemkonsulentorganisationen skall avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1985. Konsumentverket har med anledning härav fått i uppdrag att vidta de omedelbara åtgärder resp. lämna de förslag som övergångsvis är påkallade av förslaget om avveckling av hemkonsulentorganisationen.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget och mot bakgrund av att övergångsproblemen med en avveckling av hemkonsulentorganisationen kan förutsättas bli lösta på ett tillfredsställande sätt, anser utskottet att avvecklingen bör ske i enlighet med förslaget i propositionen. Lagutskottet förordar således att bostadsutskottet tillstyrker bifall till propositionen i aktuell del och avstyrker bifall till samtliga motioner.

2. Martin Olsson (c), Marianne Karlsson (c), Per Israelsson (vpk) och Kersti Johansson (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Det har" och på s. 34 slutar med "samtliga motioner." bort ha följande lydelse:

Hemkonsulenterna fullgör mycket viktiga uppgifter och har det övergripande ansvaret för konsumentfrågorna i länen. De utgör ett komplement till den kommunala konsumentverksamheten samt sysslar dessutom bl. a. med utbildning. Nära hälften av deras arbete består i att fullgöra uppgifter för konsumentverkets räkning.

Även om det sedan 1975 är en kommunal uppgift att svara för vägledning och information till enskilda konsumenter har hemkonsulenterna allttjämt viktiga funktioner inom detta område, eftersom endast 40 av landets 284 kommuner har heltidsarbetande konsumentrådgivare. 77 kommuner har för övrigt ingen konsumentpolitisk verksamhet. Det råder alltså ingen tvekan om att hemkonsulenterna har viktiga arbetsuppgifter, som måste fullgöras även om hemkonsulentorganisationen skulle komma att avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1985.

Hur bl. a. den konsumentpolitiska verksamheten skall organiseras på regional nivå och hur avvägningen mellan statlig och kommunal verksamhet bör vara i framtiden utreds sedan i föl av den konsumentpolitiska kommittén, som väntas framlägga sitt betänkande våren 1985.

Med hänsyn till det pågående utredningsarbetet är det enligt utskottets mening synnerligen anmärkningsvärt att regeringen föreslagit att hemkonsulentorganisationen skall avskaffas fr. o. m. den 1 januari 1985. Om riksdagen

bifaller regeringsförslaget avses, enligt konsumentverket, en ny – kanske tillfällig – regional konsumentpolitisk organisation underställd konsumentverket att inrättas fr. o. m. samma tidpunkt. Därför och bl. a. på grund av nuvarande befattningshavares anställningstrygghet torde regeringsförslaget knappast medföra några besparingar för staten.

I tider av ekonomisk åtstramning är den konsumentpolitiska verksamheten speciellt betydelsefull, och det är viktigt att familjerna genom information och rådgivning får samhällets stöd att klara hushållsekonomin så bra som möjligt. Att nu avveckla en väl fungerande regional konsumentpolitisk verksamhet kan utskottet inte tillstyrka. Särskilt skulle avskaffande av hemkonsulenterna drabba konsumenterna inom kommuner med otillräcklig eller ingen konsumentpolitisk verksamhet.

Den nedgång av antalet verksamma hemkonsulenter som skett under senare år bör nu motverkas genom att riksdagen uttalar att organisationen skall vara kvar i avvaktan på statsmakernas ställningstagande till de förslag konsumentpolitiska kommittén kommer att framlägga. Mot bakgrund dels av att hemkonsulenterna fyller mycket viktiga uppgifter inom konsumentpolitiken, dels att den konsumentpolitiska organisationen är föremål för utredning anser utskottet att riksdagen bör avvisa förslaget att avveckla hemkonsulentorganisationen. Lagutskottet förordar således att bostadsutskottet avstyrker bifall till propositionen i aktuell del och tillstyrker bifall till de 12 motioner, vari yrkas avslag på regeringsförslaget.

3. Mona Saint Cyr (m) anser att utskottets yttrande under rubriken Lagutskottet bort ha följande lydelse:

Hemkonsulentorganisationen är väl inarbetad sedan mer än 70 år. Den har dessliques successivt anpassats och utvecklats till ett förändrat samhälles alla nya krav. Sålunda har organisationen i dag en tyngd på utbildningsansvar, där kunskaperna numera indirekt vidareförmedlas via t. ex. lärare och socialarbetare. Att hemkonsulenterna dessutom alltjämt har en bred kontaktyta direkt gentemot enskilda konsumenter har ett stort värde för speciellt de små kommunerna, som näppeligen ens i goda tider har råd med egna konsumentinriktade specialtjänster.

Den direktrådgivande funktionen i konsumentorganisationens centrala förvaltning har ju dessutom upphört sedan snart ett decennium.

Då det f. n. sitter en konsumentpolitisk utredning, som närmare granskar behovet av en nära och differentierad konsumentpolitik i vårt land och då denna även avväger vilka nivåer, som kan bli föremål för framtida konsumentpolitiska beslut och insatser, förefaller det enligt utskottets mening oklokt och irrationellt att i dag avskaffa en inarbetad och väl fungerande organisation, innan man har en uppfattning om vad som skall komma i stället.

Besparingsmässigt är ingreppet ej motiverat, eftersom innehavarna av

hemkonsulenttjänsterna endast kommer att omplaceras till annan verksamhet inom länsstyrelserna. Däremot innebär ingreppet, att man för ett antal år framåt sviker de små kommunernas och därmed glesbygdens invånare genom att för dem skapa ett informations- och rådgivningsvacuum. Bostadens belägenhet skall inte sätta glesbygdens invånare i en ytterligare försämrad servicesituation än de stora tätorternas och storstädernas.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att förslaget i propositionen om avveckling av hemkonsulentorganisationen bör avslås. Den besparing för helt år på ca 5 milj. kr. som nedskärningen beräknats ge, bör enligt utskottets mening i stället göras på anslaget till konsumentverket, något som utskottet kommer att behandla med anledning av motion 915 i betänkande LU 1983/84:28.

Det sagda innebär att lagutskottet förordar att bostadsutskottet tillstyrker bifall till motion 914. Om lagutskottets förslag följs får också de motioner som uttalat sig för ett bibehållande av hemkonsulentorganisationen anses tillgodosedda.

Jordbruksutskottets yttrande**1983/84:2 y****om anslaget till länsstyrelserna m. m.***Till bostadsutskottet*

Genom beslut den 8 februari 1984 har bostadsutskottet berett jordbruksutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1983/84:100 bilaga 15, såvitt avser länsstyrelsernas naturvårdsenheter, jämte motion 1983/84:901.

Utskottet

Regeringen har i proposition 1983/84:100 bil. 15 (s. 25 ff) under punkt B 1 Länsstyrelserna m. m. föreslagit att riksdagen till Länsstyrelserna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 865 037 000 kr. Föredragande departementschefen har därvid (s. 52) beräknat att ytterligare 4 milj. kr. bör tillföras länsstyrelserna för arbete inom miljöskyddsområdet.

Enligt motion 900 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) har länsstyrelsernas naturvårdsenheter drabbats av betydande nedskärningar till följd av restriktiv budgetprövning. Detta har inneburit att kravet att utföra lagstadgade uppgifter på många håll inte kunnat uppfyllas. Än svårare har det varit att sköta den förebyggande miljövården. Den förstärkning som föreslås av regeringen är enligt motionen helt otillräcklig. I en följdmotion, motion 901, föreslås, med hänvisning till vad som anförts i motion 900, att ytterligare 4 milj. kr. tillförs länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Utskottet erinrar om att riksdagen nyligen beslutat om en särskild avgift för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen (prop. 1983/84:40 bil. 7, JoU 15, rskr 93). Enligt uttalanden i nyssnämnda proposition (bil. 7 s. 10) borde utgångspunkten vara att avgifterna skulle täcka koncessionsnämndens, länsstyrelsernas och naturvårdsverkets kostnader i samband med prövningen enligt miljöskyddslagen liksom kostnaderna för myndigheternas tillsyn. Vidare borde avgifterna finansiera kostnaderna för sådana undersökningar vid naturvårdsverket som behövdes som underlag för prövning och tillsyn.

I nämnda sammanhang anförde jordbruksministern vidare bl. a. att det var angeläget att tillsynsresurserna stärktes och att han ämnade återkomma till den frågan i samband med budgetpropositionen 1984.

I enlighet med det anförda har i proposition 1983/84:100 bil. 11 beräknats ökade medel under punkten H 2 Koncessionsnämnden för miljöskydd för att handläggningstiderna vid koncessionsnämnden skall kunna förkortas. Vidare har beräknats ökade medel under anslaget H 9 Särskilda

undersökningar inom miljövårdsområdet, m. m., med det av föredraganden angivna syftet att förbättra tillsynen enligt miljöskyddslagen.

Utskottet anser att prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen är en viktig del i en aktiv miljöpolitik och kan så till vida instämma i motionens syfte. Med hänsyn till de resursförstärkningar som innefattas i de under civil- och jordbruksdepartementens huvudtitlar föreslagna uppräkningsarna är utskottet dock för sin del inte berett att nu förorda någon ytterligare höjning av anslaget till länsstyrelserna för nu ifrågavarande ändamål.

Stockholm den 6 mars 1984

På jordbruksutskottets vägnar
HÅKAN STRÖMBERG

Närvarande: Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Jan Fransson (s), Jens Eriksson (m), John Andersson (vpk), Bengt Kronblad (s), Lars Ernestam (fp) och Bertil Jonasson (c).

Avvikande mening

Lars Ernestam (fp) anser att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "ifrågavarande ändamål" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen är en viktig del i en aktiv miljöpolitik. Som i motion 900 anförts har länsstyrelsernas naturvårdsenheter drabbats av betydande nedskärningar under de senaste åren. De anslagshöjningar som föreslås i civil- och jordbruksdepartementens huvudtitlar är enligt utskottets mening inte tillräckliga för att säkerställa en acceptabel ambitionsnivå i prövnings- och tillsynsarbetet. Utskottet tillstyrker därför för sin del yrkandet i motion 901 att länsstyrelsernas naturvårdsenheter tillförs ytterligare 4 milj. kr. utöver den av regeringen föreslagna uppräkningsarna.

